16384

361
Ц-81

1900

361
Ա-81

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ԵՒ
ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ
1899—1900
ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ

Ատրպատականի Հայուհեաց Բար. Ընկերութեան

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ և ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻՑ

1900

ԹԱՒՐԻԶ

445-Ե

Տպարան Թաւրիզի Հայոց Արամեան դպրոցի

2010

7082

2002

361
Զ-81
370
Զ445-ՏԵ

Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А. Публичная Библиотека
7/XI 1922
ԵՐԵՎԱՆ, Մասնակ. 11
Ա. ՍՅԱՍՆԻՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԵՒ

Հաշուեցոյց 1899 Մարտ 1-ից 1900 Մարտ 1 Տարեշրջ.

Ազգային Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան հնգամեակը և վարչութեանս միամեայ (երկրորդ տարին) պաշտօնավարութեան շրջանը բոլորած լինելով՝ պարտք է համարում, ըստ օրինականութեան և ըստ կանոնագրութեան տրամադրութեան, իւր գոյն գործունէութեան համառօտ նկարագիրն յերեւան հանել՝ ի գիտութիւն յարգելի անդամների և առհասարակ Հայ հասարակութեան։

Դարձեալ վարչութիւնս իւր շնորհակալութիւնն է յայտնում Ընկերութեան ազնուաշուք անդամուհիներին, Թաւրիզի յարգելի երիտասարդութեան և հասարակութեան, նաև այլուր գտնուող բարեգործներին, որոնք իրանց բարոյական և նիւթական աջակցութեամբ քաջալերեցին Վարչութեանս և աւելի բարձրացրին ընկերութեանս անունն ու վարկը։

Ներկայ տարեշրջանում Վարչութիւնս 31 Վարչական նիստ է ունեցել, որ և իւր գործունէութեան ուղղութիւն է տուել և անհրաժեշտ խնդիրների կարգադրութեան համար խորհրդակցել։

Վարչութիւնս ըստ կարելոյն յաջողեցրել է փոքրիկ քայլեր անել կրթական ասպարիզում և այս անհրաժեշտ պահանջին մեծ կարևորութիւն է տուել։

Մեծ ուշադրութիւն է դարձրել դպրոցների վրայ՝ թէ այստեղ Թաւրիզում և թէ գաւառներում։ Թէ և ցանկալի էր դպրոցների թիւը բազմացնել, բայց միջոցների սղութեան պատճառով և ուսուցիչներ չգտնելուն համար՝ առ այժմ կարողացել է միայն մի դպրոց աւելացնել (Նազարէյում) ապագայում այս մասին աւելի բուռն կերպով և ժամանակին մտածելու պայմանով։

Այժմ Թաւրիզի Ս. Աննայեան օրիորդաց դպրոցում

1004
15988

պահում է հինգ ուղեգրուհի՝ վճարելով նոցա տարեկան թոշակը, որ է 300 ղրան: Արամեան և Ս. Աննայեան երկսեռ դպրոցների չքաւոր սաներից 10-ին տուել է մի մի ձեռք հագուստ, մի մի զոյգ կօշիկ և այլ զանազան պիտոյքներ:

Ինչպէս խոստացել և որոշել էր՝ հինգ տարի օգնել Մուժամբարի նորահաստատ դպրոցին՝ այս տարեշրջանում ևս Վարչութիւնս որոշեալ 200 ղրանն ուղարկեց դպրոցի հիմնադիր և տնօրէն Մեծ. Պ. Աբրահամ Փանուէլեանին ի գործադրութիւն անհրաժեշտ ծախքերի:

Ուրմի Գեարդուբադ հայաշատ գիւղում այս տարի ևս պահում է մի դպրոց, ուր ուսուցանում է Սամուէլ Սարգսեան անուն մի երիտասարդ պարոն: Դպրոցի յառաջադիմութեան և ուսուցչի եռանդուն պարապմունքների մասին՝ նոյն տեղի քահանան և հասարակութիւնը երկիցս գրաւոր կերպով իրանց շնորհակալութիւններն են յայտնել:

Սուլդուզի Նաղադէյ հայ գիւղում (Քուրդստան) այս տարի հաստատեց մի դպրոց, Մեծ. Պ. Ա. Տ. Օհանեանի հաշուով, որի համար ուսուցիչ ուղարկեց նոյն տեղացի Պ. Յովնաթան Օհանեանին, որպէս ծանօթ իւր հայրենիքի պահանջներին ու հայրենակիցների բնաւորութեանն ու նիստուկացին:

Բայց ցաւ ի սիրտ պէտք է ասել, ինչպէս ամեն տեղ, այստեղ ևս նկատւում է հայ ժողովրդի նոյն անտարբերութիւնը դէպի իւր դպրոցը, իւր մանկան կրթավայրը: Ժողովուրդը ոչինչով չի ուզում օգնել իւր ուսուցչին. կտոր հաց և վառելիք անգամ զլանում է տալ: Յիրաւի այս բանը շատ ցաւալի և պախարակելի է: Թերևս կարելի կը լինէր ապագայում դպրոցների թիւը Գաւառներում աւելացնել՝ եթէ այս խոչընդոտները վերանային և ժողովուրդը մի փոքրիկ աջակցութիւն ցոյց տար:

Վարչութիւնս Բարանդուզի գաւառում ևս ուզեց այստարի անպատճառ դպրոց հաստատել, բայց յարմար ուսուցիչ չգտնելով ստիպուեցաւ իւր նպատակը գոնէ մօտիկ ապագայում իրականացնել:

Զանազան Տարաղագործութիւնների (Մանածէ և բըր-

դէ) համար բացուած գործարանը, որի համար մինչև իսկ Պօլսից մեծ քանակութեամբ թել բերուեցաւ և մեծածախս գործիքներ պատրաստուեցաւ, իւր եօթն ամսեայ գոյութեան ընթացքում օգնութեան ձեռք կարկառեց շատ օտարական և տեղացի չքաւոր հայ ընտանիքներին՝ տալով նոցա միևնոյն ժամանակ հաց և գործ: Բայց ցաւ ի սիրտ պէտք է ասել՝ միջոցների սղութեան, անպատասխան դիմումների և յարմար վարպետի ու գործաւորների չգոյութեան պատճառով՝ առժամանակեայ դադարման մատնուեցաւ, յարմար առթում և միջոցները ներած պարագայում վերսկսելու պայմանով: Այս մասին Վարչութիւնս ժամանակին թերթերի և մասնաւոր նամակների միջոցաւ յայտարարել է և այժմ էլ պատիւ ունի խնդրելու բարեգործ ազգայինների ուշադրութիւնը:

Գործարանի Վարպետին Ընկերութիւնս ամսական 100 ղրան ռոճիկ եղնալ գալու ճանապարհածախսից բացի 200 ղ-նի մի օգնութիւն արաւ, այլև մի գործիք նուիրեց, որպէսզի աշխատէ և իւր խեղճ փոքրիկներին պահէ: Վարչութիւնս իւր կողմից մի փոքրիկ գումարով օգնեց նոյն վանեցի վարպետին և ուղարկեց Ուրմի իւր արհեստով պարապելու:

Վարչութիւնս նոյն եռանդով և ուղղութեամբ յառաջ է տանում հինգ տարուց ի վեր գոյութիւն ունեցող Կար — Չէլ Արհեստանոցը և Մանկապարտէզը՝ ղեկավարութեամբ կովկասեցի յարգելի օրիորդ Մ. Պետրոսեանի, որ հաստատութեանցս հիմնուելուց ի վեր վարում է ուսուցչուհու պաշտօնը: Յարգելի օրիորդի գործի ծանրութիւնն ի նկատի ունենալով՝ Վարչութիւնս տեղացի ընթացաւարտ Սանուհիներից մէկին՝ յարգ. Օր. Վ. Գրիգորեանին նորան օգնական նշանակեց:

Արհեստանոցում սովորող աշակերտուհիները 24 հոգի են, որոնցից 8-ը ձրիավարժ են:

Մանկապարտիզում սովորում են 54 մանուկներ, որոնցից 16-ը ձրիավարժ են, վերջիններս Ընկերութիւնից ստանում են և՝ հագուստ:

Ծանօթ. Նիւթերի բազմատեսակութեան պատճառով պարագ-

մունքներն այս տարի աւելի կանոնաւոր և աւելի արդիւնաւոր են եղել:

Շնորհիւ Թաւրիզի յարգելի սիրողների աջակցութեան Վարչութիւնս այս տարեշրջանում տուել է Տօնածառ, Վիճակախաղ, Մանկական ներկայացում և մի մեծ ներկայացում յօգուտ Ընկերութեանս անհրաժեշտ ծախքերի և պէտքերի, որի համար Վարչութիւնս իւր խորին շնորհակալութիւններն է յայտնում յարգելի սիրողներին:

Ընդունել է 2 օրինակ «Խանասէր» Խասմաճեանի (փարիզ), որոնցից մէկը նուիրել է Արամեան և Ս. Աննայեան դպրոցների Մանկ. Գրադարանին, միւսը Ընկ. Կար ու Ձեւի Արհեստանոցին: Վերջին հաստատութեան համար բերել է տալիս և «Մշակ» թերթը՝ օրիորդների ընթերցանութեան, մտաւոր պաշար ձեռք բերելու և առօրեայ կատարւող դէպքերի հետ ծանօթանալու համար:

Ախալքալաքի գաւառում պատահած սարսափելի արկածը և արկածեալների աղաղակը Վարչութեանս սրտում արձագանք գտաւ, ուստի Ընկերութեան սուղ միջոցներից 50 րուբլու մի չնչին օգնութիւն արաւ երկրաշարժից վնասուածներին՝ «Մշակի» խմբագրութեան միջոցաւ:

100 դրանի մի ամենափոքր նուէրով Վարչութիւնս պարտք համարեց իւր յարգանքներն ու համակրութիւնն յայտնել հռչակաւոր և բազմաշխատ Մանկավարժ Մեծ. Պ. Սեդրակ Մանդինեանին՝ իւր 25 ամեայ յոբելեանի առթիւ:

Տեղոյս չքաւորներին, ինչպէս միշտ՝ այս տարեշրջանում ևս չի զլացել ըստ կարելւոյն օգնել և նոցա բեռը մասամբ թեթեւացնել:

Ներկայ տարեշրջանում Ընկերութիւնս ունեցել է 84 անդամ, որոնցից 3-ը Մշտնջենական անդամներ են՝ Գեր. Սուքիաս Արք Եպս. Պարգեւեանց, Համեստափայլ Տ. Տ. Հռիփսիմէ Գրինֆիլդ և Շուշանիկ Տէր Մարգարեան:

3-ը Պատւոյ անդամներ՝ Համեստափայլ Տ. Տ. Աննա Սուրաբէկեանց, Հեղինէ Աստուածեանց և Աննա Թէլէթեանց: Մնացեալ 78-ը հիմնական և տարեկան անդամներ են:

Վարչութիւնս պատիւ ունի յայտարարելու յարգելի Հայ հասարակութեան, որ պատրաստ է ընդունել Պատուաւոր, Մշտնջենական, Հիմնական, Տարեկան անդամներ Արտասահմանից ևս, եթէ բարեհաճեն պատուելու և խրախուսելու Ընկերութեանս:

Ծանօթ. Պատւոյ անդամ կարող են լինել նորանք որոնք Ընկերութեանս մի մեծ ծառայութիւն կամ օգնութիւն կանեն. Մշտնջենական, որոնք առնուազն 50 թուման (100 ր.) միանուագ կը վճարեն. Հիմնական, որոնք առնուազն 5 թ. (10 ր.) կը վճարեն տարեկան. իսկ Տարեկան նորանք, որոնք 2 թմն. (4 ր.) կը վճարեն տարեկան:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Վարչութիւնս պատիւ ունի մեծաւ յարգանօք յայտնելու իւր շնորհակալութիւնները հետեւեալ յարգելի անձնաւորութեանց, որոնք չեն զլացել ներկայ տարեշրջանում իւրեանց նիւթական օգնութեամբ բարելաւելու Ընկերութեանս գոյութիւնը և քաջալերելու Վարչութեանս:

Մեծ. Պ. Ս. Տէր Օհաննեանից 1200 դրան Ընկերութեանս անունով մի դպրոց պահելու պայմանով, որ ամեն տարի խոստանում է վճարել: Ուստի վարչութիւն այդ գումարով Սուլդուզի Նաղադէյ գիւղում հաստատեց ներկայ դպրոցը:

Մեծ. Պ. Զ. Գրիգորեանի միջոցաւ երկու անգամ Աշխաբադի յարգելի սիրողների կողմից ուղարկուած 200 րուբլի (1087 դրան 50 կոպ.):

Մեծ. Պ. Ալէքսան Մելիք Աղաբեանից 2 հատ տօնածառի գորգեր (100 րուբ. արժողութեան):

Մեծ. Պ. Աւագ Մելիք Աբրահամեանի միջոցաւ Ղազուինում հանգանակուած 300 դրան:

Մեծ. Պ. Աստուածատուր Սարգսեանի միջոցաւ Սաբզուարում հանգանակուած 200 դրան:

Մեծ. Աւետիս-խան Սարգսեանից 25 վիճակախաղի տոմսակ (լոտերիներ), որից գոյացաւ 44 ղռան:

Համեստափայլ Տ. Հ. Գրինֆելդից 20 ղռան:

Համեստափայլ „ Ն. Ըֆթանդիլեանից 10 ղռան:

Վարչութիւնս պատիւ ունի կրկին իւր շնորհակալութիւններն ու յարգանքները յայտնելու այն բոլոր յարգելի անձանց, որոնք իրանց բարոյական և նիւթական աջակցութեամբ չզլացան օգնելու և քաջալերելու Վարչութեանս և բարձրացնելու Ընկերութեանս վարկը:

Հաշիւների և գործառնութեանց մանրամասնութիւնը իւրաքանչիւր ոք կարող է ստանալ Ընկերութ. Գանձապահից:

ՀԱՇՈՒԵ ԿՇԻՌ

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐ. ԸՆԿ.

1899 — — 1900

ՄՈՒՏՔ Տարեշրջանի ԵԼՔ

ՄՈՒՏՔ

	ղռան	կ.	ղռան	կ.
1899 — Տարուայ տոկոսաբեր դրամագլուխ .			21772	85
Ստացուած անդամավճարներ . . .	1610	—		
Ստացուած նուէրներ	2861	50		
Ստացուած տոկոսներ	2451	75		
Վիճակախաղից	1490	—		
Արհեստանոցից ծախուած նիւթեր . .	786	65		
Ստացուած կարելավարձեր	321	—		
Գործարանից ծախուած կտորներ և թելեր .	720	30		
Մանկապարտիզի մանկ. տարեկան թոշակներ	1360	—		
Արհեստանոցի աշակերտուհիների տարեկան թոշակներ	1020	—		
Տօնածառից և թատրոնից գոյացած զուտ արդիւնք	3057	75	15678	95
			37451	80

ԵԼՔ

	ղռան	կ.	ղռան	կ.
Զանազան ծախքեր-գնած մանր իրեր, վառելափայտ, տպագրութեան, փոստի, մշակութեան եայլն	1298	15		
Արհեստանոցի և Մանկապարտիզի համար գնուած իրեր և նիւթեր . . .	1923	90		
Ձրիավարժ սաներին թոշակ, հագուստ, կօշիկ և դասական առարկաներ . . .	462	70		
Տան վարձ՝ Արհեստանոցի և գործարանի . .	570	—		
Գործարանի ծախք-գործիքներ, թել, վարպետի և գործաւորների վարձ եայլն . . .	3377	10		
Ռոճիկներ տուած	6442	90		
Տուած նուէրներ և նպաստներ . . .	533	—		
Զանազան անձանց տոկոսով տուած դրամ .	22119	65		
Սնդուկում պատրաստ	724	40	37451	80
			37451	80

Ընկերութեան հասցէն՝

« Վարչութիւն Ատրպատականի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան » .

« Société de Bienfaisance des dames Arméniennes d'Azerbaydjan, » Tauris (Perse) .

„ Азербайджанское Женское Благотворительное Общество " въ Тавризѣ (Персія)

Վարչութեան Անդամներ

Նախագահ՝	Հեղինէ Քորժ
Փոխ - Նախագահ՝	Մարիամ Նազարբէկեանց
Գանձապահ՝	Փեփրոնէ Ներունեանց
Խորհրդականներ	Փեփրոնէ Յոհանեանց Ալմաստ Շահբազեանց Երանուհի Գորոյեանց Մանիա Գրիգորեանց

1900 Մարտ 1
Թաւրիզ.

Ատրպատականի
Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А Публичная Библиотека
7/II 1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

2013
<< Ազգային գրադարան >>
NL0049365